

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1729. usque ad annum 1731

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1785

VD18 13322648

§. 73. Lutheranorum queralæ contra Theodoricum Carolum de Erthal.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67677)

§. LXXIII.

Sæc XVIII,
A. C. 1730.*Lutheranorum querelæ contra Theodoricum Carolum de Erthal.*

Anno hujus sæculi vigesimo sexto die vigesima sexta Augusti obierat Carolus Fridericus de Erthal, qui Herbipolensi & Onoldino Ducibus a consiliis, Königshofensis propugnaculi Gubernator, & Franconici Equestris Ordinis Consiliarius erat. Hic quatuor Filios, quorum junior octo, alter decem, tertius duodecim, & quartus quatuordecim ætatis annos numerabant, superstites reliquerat in secta Lutherana educatos. Hos defuncti Frater Carolus Theodoricus de Erthal Herbipolensis Canonicus, Bellici Senatus Præses, & Provinciæ Prætor die decima quinta Septembris ejusdem anni Herbipolin abduxit; eoquod horum Parens sæpius ab eo petiisset, ut filios suos in Religione Catholica institui curaret. Inde vero novi tumultus eo graviores, quo magis adhuc recens erat vulnus ex Aufsessiana caussa inflictum, & vix tenui cicatrice obductum. Præprimis ergo Maria Dorothea de Schaumburg, cujus Filia defuncti Caroli uxor erat, querulas preces de ereptis sibi Nepotibus ad Carolum VI. Imperatorem defert,

Sæc. XVIII. defert, ac tantum obtinet, ut pro de-
 A. C. 1730. cidenda tutela, & horum quatuor fi-
 liorum educatione ad diem octavam
 Martii, & vigesimam octavam Septem-
 bris Anno 1728. Bambergensis Episco-
 pus & Saxo - Gottanus Princeps tan-
 quam Cæsarei nominarentur Deputati
 ab horum sententia Carolus Canonicus
 per suum Advocatum solemnem appe-
 lationem interposuit, & suæ causæ
 merita fusius adduxit, simulque decle-
 ravit, Carolum adeo non hosce Ne-
 potes suos ad fidem Catholicam ullo
 pacto induxisse, ut eos insuper Luthe-
 rani Moderatoris, nomine Schwenc-
 kii institutioni reliquerit, inscio autem Patris
 hosce juvenes Catholicorum scholam
 accessisse & ultro declarasse, quod fidei
 Catholicæ nomen dare, firmiter de-
 crevissent, de cetero autem fidem esse do-
 num Dei, & annos discretionis nec in
 Religiosa, nec Westphalica pace præ-
 scribi. Hac de re Imperator per suos
 Deputatos die octava Octobris & nona
 Novembris certior factus, die prima
 Septembris Anno 1729. ad eundem Ca-
 rolum perscripsit, interposita appella-
 tione non nisi moras quæri, & Deputa-
 torum consilia tergiversationibus ex-
 ludi, intra terminum igitur a Deputatis
 præfixum cunctas rationes, quas Ca-
 rolus pro se hac in causa ulterius alle-

Sæc. XVIII.
A. C. 1730.

allegandas censeret, exponendas nul-
lumque obicem proposito consilio de
quatuor hisce filiis interim in loco Lu-
teranæ Religionis addicto educandis
opponendum esse. Insuper habito hoc
Cæsaris mandato, & Deputatis in di-
versa abeuntibus res indecisa per-
mansit.

Resumpto autem hoc negotio con-
stitit, hos quatuor Filios die decima
quinta Decembris Anno 1726. Religio-
nem Catholicam libere, publice & so-
lemniter professos, ac insuper de mu-
tata Religionis motivis interrogatos,
sat luculenter prodidisse, se ea iudicii
maturitate pollere, ut verum a falso
discernere possent; notum denique esse,
quod & postea eorum Moderator eju-
ratis Lutheri præceptis ad Catholico-
rum Sacra pariter transferit. Nihilominus
Dorothea die vigesima octava
Julii Anno 1730. datis Ratisbonam ad
Corpus, ut vocant, *Evangelicorum* li-
teris exposuit, Deputatos utpote Re-
ligione Catholicos feriam de Religionis
mutata motivis inquisitionem neglexisse,
& duntaxat filiorum responsis memo-
riæ mandatis fuisse contentos, eapro-
pter se enixe petere, ut Principes Au-
gustanæ Confessioni addicti sua aucto-
ritate, quam in Aufsessiana causa die
18. Julii interposuissent, etiamnum
Hist. Eccles. Tom. LXXIII. X præ-

Sæc. XVIII. præpedire vellent, ne ejus Nepotes
 A. C. 1730. a fide Parentum abstraherentur, sed
 contra ad locum, ubi Lutheranae sectæ
 exercitium viget, transferrentur. Hæc
 jus Matronæ petito annuere Legati
 Ratisbonenses, & die sexta Septembris
 datis ad Cæsarem literis vehementer
 adversus Erthalenses & Hessianos Agnatos declamarunt, eoquod
 impubes Filios sub cognationis prætextu
 suis Parentibus vi ereptos directè
 vel indirectè ad amplectendam Religionem
 Catholicam compulissent, etiamnum nec Cæsareis
 mandatis obtemperaverint, sed tam diu
 sterriti, sub variis obtentibus ac excusationibus
 giis tantam moram traherent, eo quod
 ut interim abrepti filii ad annos discretionis
 perveniant, proinde eorum restitutio in
 pristinum statum impossibilis reddatur.
 Fatebantur quidem Legati Erthalenses
 Filios responsa, quæ interrogata dedissent,
 non quidem in memoria protulisse, non nisi
 casu ac fortuito quæsitam an tetigissent
 jactatam tamen Patruum ignorantiam de
 abductis Nepotibus haud esse probabilem,
 Patris vero voluntatem de filiis in Religione
 Catholica educandis præ contraria enervari
 testimonia, nullius in re que roboris esse,
 quod tam Aufsessius Filius, quam Erthalenses
 jam præ tantum temporis spatium in Religione

Sæc. XVIII.
A. C. 1730.

Catholica perseverassent, ut adeptis
 jamjam discretionis necessariæ annis
 petita Religionis libertas a Lutheranis
 hac in re opponi haud ultra valeret,
 proin falso exponi, quod exspirantibus
 Cæsareis decretis Neo - Couersi a ne-
 mine compelli possent, ut ad Religio-
 nem Lutheranam redirent; non enim
 agi, an in hac vel illa religione edu-
 candi essent, sed præprimis exostulari
 de fædisfrago procedendi modo, quo
 impuberes a Catholicis Agnatis sine
 ulla causæ cognitione, sed propria
 duntaxat auctoritate erepti fuissent, &
 eorum mutatio Religionis a privata
 executione, raptu & spolio non sine ma-
 nifestissima infractione pacis publicæ
 tam Religiosæ quam profanæ initium
 sumpisset, ejusmodi autem violentiam
 nullo aut temporis lapsu aut posses-
 sione, utpote vel maxime vitiosa &
 nonnisi per delictum obtenta sanari
 posse. His expositis Legati a Cæsare
 petebant, ut Auffessius & Erthalius
 utpote tanti criminis rei promeritis
 plecterentur pœnis, & abducti Filii
 ad locum, ubi præter Lutheranam
 nulla alia exerceretur Religio, reduce-
 rentur, debita institutione tamdiu im-
 buendi, donec controversia de com-
 petente tutela & educatione decidatur.

Imperator jamjam die 21. Junii Anno
 X 2 1729.

Sæc. XVIII. 1729. Cæsareis Deputatis demandabat,
 A. C. 1730. ut prudens consilium suggererent, quo
 per Cæsareum edictum hæc quæstio de-
 cidi posset, in quam religione pro-
 les impuberes sint educandæ, si Pa-
 rentes sint diversæ Religionis, &
 forte Pater in Religione quam professus
 est decedat, Mater vero vita su-
 perstes sit Acatholica, & aliunde per
 pacta nuptialia decisum non fuerit, in
 qua Religione hæc proles relictæ post
 alterutrius Parentis obitum sint edu-
 candæ? Paris ferme conditionis erat
 querela, quam Lutherani contra Neo-
 burgenses Catholicos hoc anno move-
 bant. Prætextus erat iste: Georgius
 Christophorus Centgrafius Religione
 Lutheranus, professione Sartor, & pa-
 tria Nordstadiensis in Hasso - Darmsta-
 diensi ditone: Hic aliquot abhinc an-
 nis venditis omnibus, quæ habebat
 bonis unacum Coniuge & tribus suis
 liberis in Hungariam emigrabat, firmo
 ibidem persistendi animo: qua emigra-
 tione patriam suam reliquit, ipsoque
 facto & animo Imperii subditus esse de-
 siit, mortua autem ejus Coniuge ex
 Hungaria rursus in Germaniam cum
 suis prolibus Anno 1725. reversus,
 Unterstallii, Neoburgensis Ducatus op-
 pido substitit, a Petro Ostermeyro quo-
 dam rustico exceptus, in cujus etiam
 ovili

ovili cum suis pernoctavit: altera au- Sæc. XVIII.
 tem die clam relictis suis liberis au- A. C. 1730.
 fugit, & nonnisi evoluto bimestri re-
 versus, post unius mensis moram de-
 nuo clanculum atque insalutato ho-
 spite dilapsus est, suasque proles ad-
 huc impuberes exuto omni paterno,
 humano & naturali affectu, ferme nu-
 dos, Matre omnique ope destitutos,
 summa miseria, fame, & maximo
 hyemis rigore pressos dereliquit,
 proin filiis suis tam inhumane expositis,
 ulterioris illorum curæ, & patriæ
 potestatis indignum, inhabilemque sese
 reddidit: postquam vero hi ultra no-
 vem Menses inter innumeras calamita-
 tes ostiatim panem quærere coacti fue-
 rant, Neoburgum ingredi tentabant,
 ubi cum ceteris mendicis ex christiana
 charitate eleemosynam colligere per-
 mittebantur: tandem vero infaustam
 eorum sortem miserti quidam Eccle-
 siastici, eorum necessitatibus tam cor-
 poris quam animæ pro viribus prospic-
 cere certabant, ac demum eos Catho-
 licæ fidei præceptis egregie imbutos
 ad publicam solemnemque Religionis
 professionem admittebant. Hæc sine
 Magistratus scientia ac jussu ex privato
 pietatis stimulo hucusque gesta fuere:
 Re autem comperta Provinciæ Ordines
 demandarunt, ut his orphanis ex cen-
 X 3 sibus,

Sæc. XVIII. fibus, qui ex materna hæreditate mille
 A. C. 1730. florenorum profluxerant, victus & ve-
 stitus suppeditaretur. Evolutis decem
 omnino mensibus Anno 1707. inhum-
 nus comparet Parens, & sibi tam fi-
 lios, quam præfatam pecuniam tradi
 postulat; præsentem autem eo, Fili-
 an Patrem sequi, vel Neoburgi per-
 sistere vellent, interrogati, haud con-
 stanter responderunt, se ad Patrem re-
 verti nolle, sed fidem Catholicam pro-
 fessos esse, hinc clam, in scias Provincie
 Ordinibus & Magistratu, ad quamdam
 Bavaricæ Abbatiam translati sunt: Hoc
 comperto Pater a Darmstatensi Prin-
 cipe hoc anno die decima quarta Je-
 nuarii literas ad Electorem Palatinum
 & Neoburgensem Curiam obtinuit,
 supplicans, ut ejus Filii, non attento
 eorum consensu vel dissensu, unacum
 præfatis mille florenis sibi traderentur:
 His petitis deferri iussit Elector; edoctus
 vero, quod in scio se, ejusque Curie
 filii ad exteram Regionem fuerint de-
 portati, præcepit, ut tradita ei pecunia
 Parens ad exterum hunc Principem
 remitteretur. Hoc responso haud con-
 tentus Parens neglecto Electoris pro-
 trocinio opem Corporis, ut vocant,
 Evangelicorum imploravit, in cuius
 etiam favorem Regis Borussicæ Legatus
 Palatino Legato scriptum quoddam
 pot-

porrexit, quod ipse tamen, cum hic Sæc. XVIII.
 querelas communicandi modus inter A. C. 1730.
 Catholicos & Protestantos Legatos in-
 usitatus esset, acceptare renuit, incas-
 sum querentibus Borussiae & Hollandiae
 Oratoribus, quibus denique responsum
 est, proles incio imo & invito Electore
 alienae jurisdictioni esse consignatas,
 de pecuniis via juris processum iri, in-
 terim vero filiis *Curatorem ad litem* ex
 Officio datum esse, proin hac in re us-
 que ad litis decisionem haud amplius
 fieri posse, minus vero æquum videri,
 ut Patri utpote vagabundo, suarum-
 que prolium oblito & patria potestate
 exuto pecuniae ex Maternis bonis pro-
 venientes traderentur, de cetero Ele-
 ctorem haud recusare, ut ad querelas,
 si quæ contra ipsum jure deferrentur,
 coram competente Judice responderet,
 indecens autem esse, ut Imperii status
 Constatum suum præcipue in causa
 ejus subditos concernente, ad rationem
 reddendam compellere, & quasi juris-
 dictionem in eum exercere præsume-
 rent, optandum potius fore, ut turbidi
 ejusmodi homines in suis plerumque
 malitiosis, falsisque querelis statim re-
 pellerentur, nec illis permetteretur,
 ut hi tam facile & nondum cognitis
 causæ meritis Protestantium Princi-
 pum opem implorare possent, nec
 X 4 etiam

Sæc. XVIII. etiam Imperii Principes pro ejusmodi
 A. C. 1730. hominibus tam facile intercedere vel
 lent.

§. LXXIV.

Joannis Francisci Barbadii Cardinalis mors.

Hoc item anno Sacrum Collegium octo Purpuratorum mortem luxerat, quos inter primus erat Joannes Franciscus Barbadicus patria Venetus. Primam lucem aspexerat anno Christi millesimo sexcentesimo quinquagesimo octavo die vigesima nona Aprilis: Parentes habuit Ducali nobilitate claros Marcum Antonium & Claram de Duedo. Ab his Joannes parem egregis natalibus sortitus est educationem, in pietate enutritus, omnibus status sui disciplinis apprime excultus. Majorum exemplo animatus, propriisque generosi animi stimulis accensus, præclaras ingenii dotes in patriæ suæ obsequium, ac Reipublicæ utilitatem impendere constituit, cumque inferventi ardor cum ætate adolesceret, ad arduum *Magni Sapientis*, ut vocant, munus, exactisque paucis annis ad Oretoris Gallici dignitatem bis admovebatur: In medio autem fortunæ cursu profanas curas fastidire cæpit, ac sanctioris vitæ desiderio Clericalem humilemque